

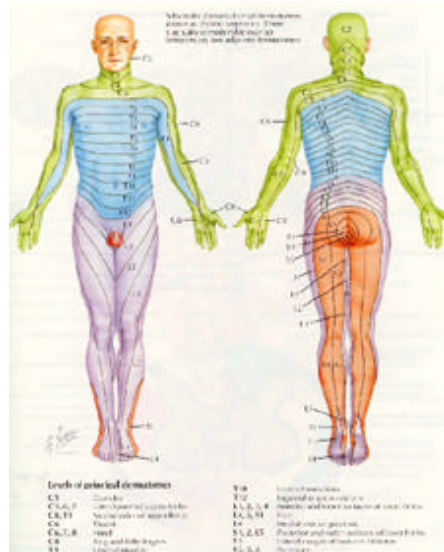
RINTAKEHÄALUEELLA TUNTUVAT KIPUTILAT

ÄKILLISET RINTAKIVUT

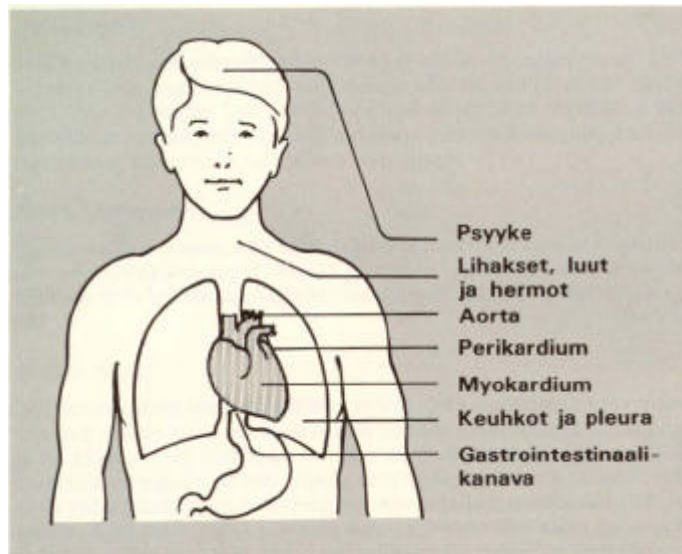
KIVUN ANATOMIAA JA FYSIOLOGIAA

- Kipu on epämiellyttävä kokemus, joka liittyy kudosaan vaurioon tai sen uhkaan
- Kipu on subjektiivinen kokemus, jonka taustalla ei välttämättä tarvitse olla elimistölle haitallista tapahtumaa
- Kipua ei voi objektiivisesti mitata
- Nosiseptiivisen kipu aiheutuu kipureseptorien aktivoitumisesta fyysikaalisen tai kemiallisen ärsyksen, kuten trauman, lämmön tai tulehduksen seurauksena, kun kudosaan vaurio on tapahtunut tai se on uhkaamassa
- Nosiseptiivinen kipuviesti välittyy joko somaattisia tai viskeraalisia afferentteja hermosäikeitä pitkin keskushermostoon
- Neurogeeninen ja neuropaattinen kipu syntyy kipuhermon, kipuradan tai sentraalisen kivunsaätelyjärjestelmän vaurioitessa
- Kipusignaali syntyy vapaissa hermopääteissä, signaalin siirtyä keskushermostoon, signaalia muunnellaan eri tasoilla keskus- hermostoa --> kipukokemus
- SOMAATTINEN KIPU:
- Ohuet myelinoidut A-delta säikeet johtavat tarkasti paikannettavaa pistävää, terävää kipua (iholta, parenkyymielinten ja nivelten kapseleista, keuhkopussista, vatsakalvosta, lihaksista, luukalvoista), joka paikannetaan sensorisella aivokuorella
- SISÄELINKIPU: (viskeraalinen kipu)
- Sympaattisen autonomisen hermoston myelinoimattomien C-hermosäikeiden välittämä polttava, tylppä pitempiaikainen kipu, joka selkäytimessä siirtyä tunto- hermojen kautta aivokuorelle, jossa se paikannetaan somaattisen tuntohermotuksen mukaisesti : HEIJASTEKIPU
- Sisäelinkipu on vaikeammin paikallistettavaa, kivun luonne vaihtelevaa
- Sisäelinkipuun liittyy autonomisia reaktioita : hikoilua, pahoinvointia, verenpainetta ja pulssin muutoksia, röyhtäilyä lihaskouristuksia, pelkoa

TUNTOHERMOJEN DERMATOOMIT

RINTAKIPUJEN ALKUPERÄ

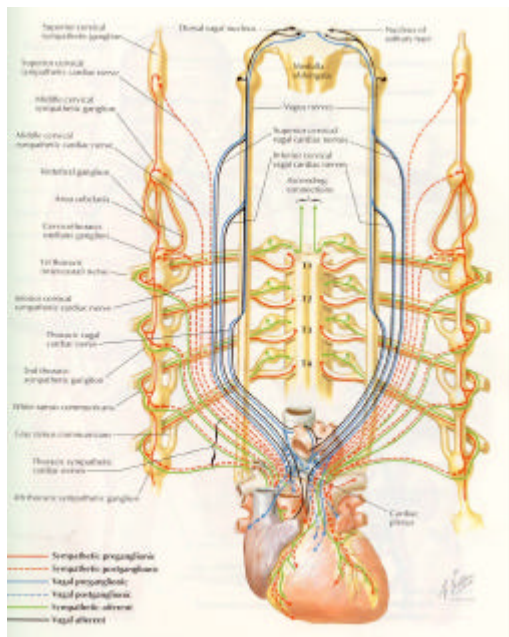
KIPUANAMNEESI

- Kivun sijainti ja säteily: Kivun luonne: tarkka, pienialainen, epätarkka, laaja-alainen
- Kivun kesto: sekunteja, minutteja ja tunteja. Toistuvuus.
- Kivun alkamistapa: levossa - fyysisessä rasituksessa. Esiintymistiheys.
- Kivun provosoiminen: nieleminen, vartalon kierto, käsien kohoasento, hengitys, yskiminen, fyysinen rasitus
- Kivun helpottuminen: lepo, nitroglyserin
- Kipuun liittyvät autonomiset heijasteet: hikoilu, kalpeus, oksentelu, lihaskouristukset, röyhtäily

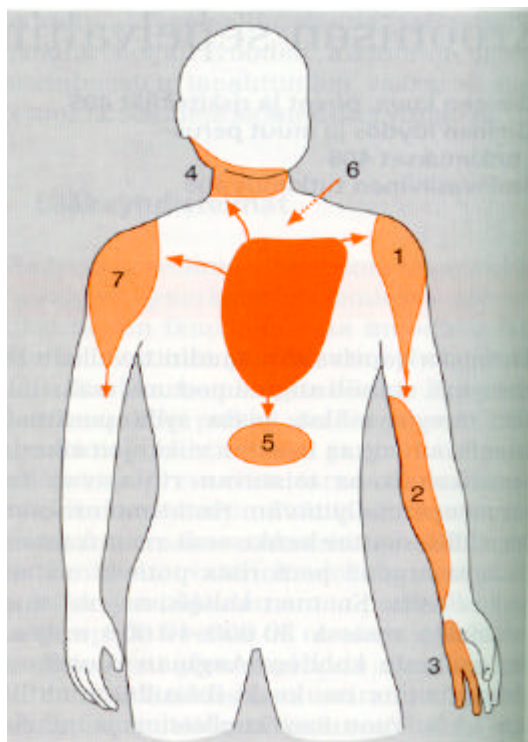
SYDÄNPERÄINEN RINTAKIPU

- ISKEEMINEN SYDÄNKIPU
- Sydäninfarkti, epästabiili angiina, stabiili angina pectoris
- Sepelvaltimokouristus, tiukka aorttaläpän stenoosi, voimakas seinämähypertrofia, syndrooma-X
- Rintakipuun liittyvä kuolemanpelko on äkillisen iskeemisen sydänsairauden aiheuttamaa
- Kivun voimakkuus ei korreloi vaurioon
- Iskeeminen ”kipu” ei välttämättä ole kipua, vaan ahdistusta, puristusta, kiristystä, epämiellyttävää tuntemusta rinnassa, voimasta sairautentuntua, mutta voi olla poltetta, närästystä, kirvelyä

SYDÄMEN HERMOTUS

ISKEEMISEN SYDÄNKIVUN SÄTEILY

Angina pectoris kivun sijainti. Kipu voi säteillä mihin tahansa tuntohermosegmenttien C8-T4 alueelle, useimmiten vasempaan hartiaan ja olkavarteen

ISKEEMINEN SYDÄNKIPU

- Pantamainen puristus rinnassa
- Kivun voimakkuus voi vaihdella
- Kipu provosoituu fyysisessä rasituksessa, tunnelatauksessa, viimassa, ruokailun jälkeen
- Infarkti- ja epästabiili angina kipu ilmenee levossa ja on voimakasta
- Kipu tuntuu substernaalisesti säteillen kaulalle, alaleukaan, vas. käden sisäsivulle, lapaluiden väliin ylävatsalle
- Kipu voi kestää < 10 min tai tunteja aiheuttajasta riippuen
- Nitroglyseriini poistaa kivun 2-3 min:ssa

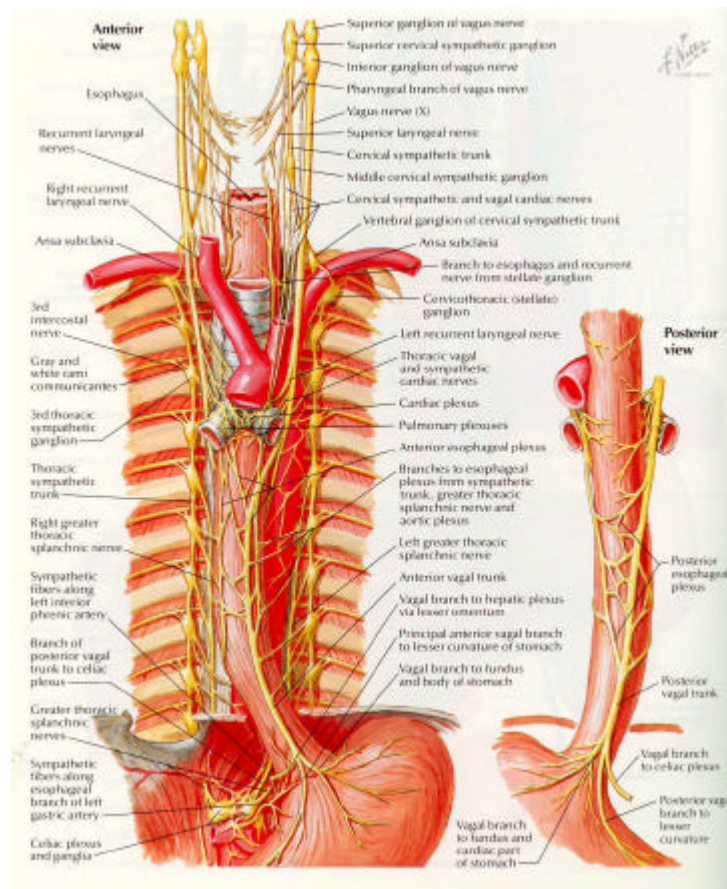
ISKEEMINEN RINTAKIPU

- Kipuun liittyy hikoilua, pahoinvointia, kalpeutta, tykytystä, verenpaineen vaihtelua, hengenahdistusta, pyörtymistä
- Iskeeminen kipu voi olla tyyppillinen tai epätyypillinen
- ISKEMIAKIVULLE EPÄTYYPILLISTÄ:
- Esiintyy levossa, rasituksen sieto hyvä
- Kipu alkaa äkisti ja kestää < 15 sekuntia
- Kipu on terävää tai pistävää
- Kipukohdassa on painoarkuus
- Kivun voimakkuus riippuu hengityksestä tai asennosta
- Hyperventilaation kuva

SYDÄN- JA VERISUONIPERÄISET MUUT KIVUT

- SYDÄNPUSSIN TULEHDUS:
- Terävä, hengityksen tahdissa paheneva, asennon vaihtoon reagoiva substernaalinen kipu, joka voi kestää tunteista päiviin
- Liittyy virusinfektioihin
- AORTAN DISSEKAATIO:
- Voimakas repivä, äkillisesti alkava kipu substernaalisesti, kipu säteily selkään ja kipu voi liikkua selässä lannerankaan
- AORTAN ANEYRYSMA:
- Jomottava makuulla paheneva kipu
- Äkillinen voimakas rintakipu ja hypotonia

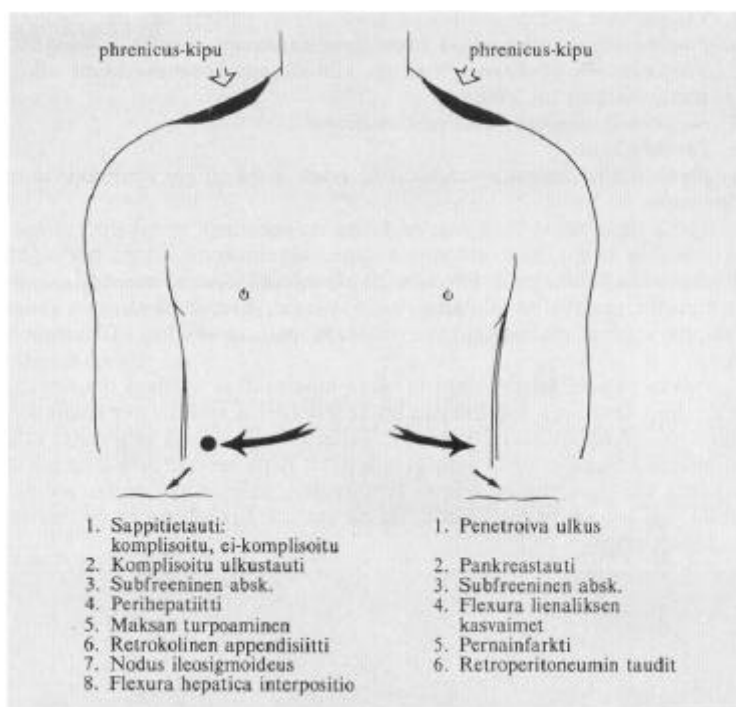
RUOKATORVEN HERMOTUS

RUUANSULATUSKANAVAN AIHEUTTAMA RINTAKIPU

- RUOKATORVIPERÄINEN KIPU:
- Refluksitauti, ruokatorven kouristelu
- Kipu on keskellä rintaa, polttavana, närästäväenä tai puristavana. Sydänperäistä kipua pitkäkestoisempaa
- Liittyy nielemiseen, regurgitaatioon, röyhtäilyyn, makuu- etukumaraan asentoon
- Voi liittyä rasitukseen, käsillä työskentelyyn
- Happolääkkeet helpottavat
- Ruokatorvella ja sydämellä samasta tasosta lähtevä kipuhermotus
- **Röyhtäily voi olla sydänperäinen oire**

VATSAPERÄISET RINTAKIVUT

Vatsaontelon taudeista johtuvien rintakipujen projisoituminen rintakehän alueella.

RUUANSULATUSKANAVAN AIHEUTTAMA RINTAKIPU

- VATSAHAAVATAUTI:
- Närästävä, polttava ylävatsan, substernaalinen tyhjävatsakipu
- Perforaatioissa äkillinen kova kipu ylävatsalla alarinnassa. Myöhemmin peritoniitti.
- SAPPITULEHDUS:
- Oikean kylkikaaren alainen, rintaan ja oik. hartiaan säteilevä pitkäkestoinen jomottava kipu, johon liittyy pahoinvointi ja kuume
- ÄKILLINEN HAIMATULEHDUS:
- Voimakas pitkäkestoinen jomottava ylävatsakipu, säteily lapaluiden alle selkään

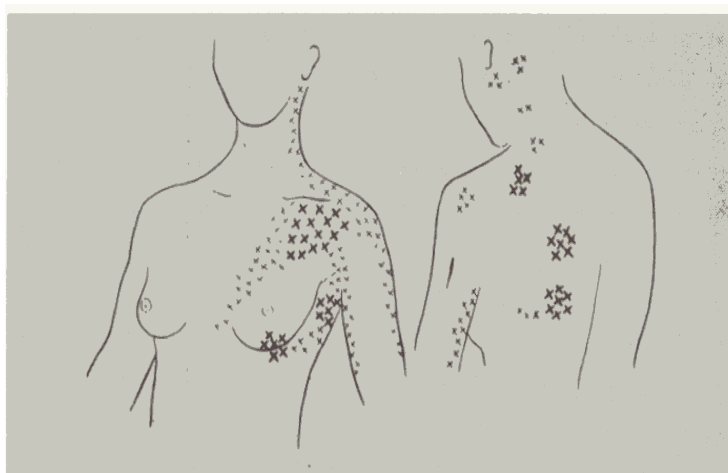
KEUHKOPERÄINEN RINTAKIPU

- Keuhkokudos ja viskeraalinen pleura eivät aisti kipua. Bronkuksissa ja verisuonissa on kipuhelmoja.
- Parietaalinen pleura on hyvin kipuherkkä
- Keuhkopussin tulehdus: terävä, repivä hengityksen ja yksän voimistama kipu
- Ilmarinta: Äkillisesti alkava, hengityksen voimistama, hartiaan säteilevä kipu, johon liittyy hengenahdistus. Subkutaaninen emphyseema.
- Keuhkoveritulppa: Äkillisesti alkava kipu, joka ei ole kovin voimakas, hengenahdistus hallitsee kliinistä kuvaa

TUKIRANKAPERÄINEN RINTAKIPU

- Luonteeltaan pistävää, joskus pitkäkestoista särkyä, segmentaalisesti säteilevää, hengitystä vaikeuttavaa, pahenee tietyissä liikkeissä ja yläraajoja kuormitettaessa
- Kipu voi syntyä rintarangan lukuisista nivelistä, kylkivälilihaksista ja -kalvoista, rustorakenteista jne.
- Tiezen oireyhtymä: kulkiluuruston tulehdus. Toispuolinen kipu ja paineluarkuus vasen 2-3 kylkirusto.
- Kostokondriitti: Alimpien kylkirustojen kiputila.
- Nivelrikko: Jomottava, polttava kipu, jota
- manipulaatio tai asento pahentavat

TUKIRANKAPERÄINEN RINTAKIPU

TUKIRANKAPERÄISET RINTAKIVUT

- Rintakehän yläaukeaman hermopinne: aiheutuu hermojen puristuksesta rintakehän yläaukeamassa.
- Pitkäkestoinen särky ja puutuminen hartiassa, säteilee rintakehän etuosaan, lapaluun alueelle ja yläraajan sisäsvulle.
- Oireita yläraajoja rasitettaessa ja pahenevat rasituksen jälkeen
- Rintarangan fasettikivut: selkä ja rintakipu, joka liittyy selkärangan kiertoliikkeeseen - taivutukseen
- Välilevyn pullistuma
- Selkärankareuma
- Kasvaimet

PSYKOGEEENINEN RINTAKIPU

- Rintakipupotilaista, joilla avoimet sepelvaltimot 15-60% on psyykkisiä häiriöitä.
- Psyykkisiin häiriöihin liittyvä rintakipu poikkeaa tavallisesti sepelvaltimotaudista
- Rintakivun lisäksi on muitakin oireita
- Oireilun voi laukaista stressi ja elämän-muutos
- Paniikkihäiriö ja hyperventilaatio:
- Normaaliväestössä 2%:lla, rintakipu + avoimet sepelvaltimot 15-35 %:lla
- Toistuvia voimakkaita pelko ja ahdistus- kohtauksia, eivät liity fyysiseen rasitukseen

- Ahdistuneisuutta, tykytystä, rintakipua, hikoilua, vapinaa, huimausta, tuntehäiriötä
- Depressio: 6 % väestöstä sairastaa
- Mielialan lasku, alakuloisuus, unihäiriöt, väsymyksen tunne, keskittymis- ja aloitekyky sekä muisti heikentyneet.
- Somaattisista oireista kipu on tavallisin
- Koko rintakehän tuikkimista, pitkäkestoista jomotusta ja painontunnetta
- Lievä ja epätyyppinen depressio voi jäädä huomaamatta
- Somatisaatiohäiriö: Psyykinen ongelma purkautuu elimellisinä oireina kuten sydämen tykytyksenä, rintakipuna

ENSIHOIDON RINTAKIPUPOTILAS

- Hoito ja seuranta toteutetaan pahimman vaihtoehdon mukaan (ylihoidetaan)
- Rintakivun huolellinen analysointi
- Kliininen arviointi
- EKG valituille potilaille
- Alustava työdiagnoosi
- Tiedot ja löydökset kirjataan huolellisesti sairaankuljetuskaavakkeelle
- Lääkärin konsultaatio tarvittaessa
- Kivun hoito tilanteen mukaan
- Muu spesifinen hoito sairaus, potilaan kunto ja kuljetusmatka huomioiden
- Hoito ja kuljetus viivyttämättä